

PODRŠKA EU CRNOJ GORI

INSTRUMENTI INVESTICIJA

Ekonomski i investicioni plan za Zapadni Balkan, koji je Evropska komisija usvojila 6. oktobra 2020. godine*, ima za cilj da podstakne dugoročan ekonomski oporavak regiona, da podrži zelenu i digitalnu tranziciju, da ojača regionalnu integraciju i približavanje Evropskoj uniji. Investicioni paket će biti ključni pokretač koji će omogućiti javna i privatna ulaganja evropskih i međunarodnih finansijskih institucija u region.

*COM(2020)641 finalni tekst

INVESTICIONI PRIORITET 2: Povezivanje severa i juga

Realizacija 75% Koridora Vc do standarda auto-ceste. Nadogradnja željeznice na istom koridoru. Poboljšanje saobraćajne veze između glavnih gradova Sarajeva i Podgorice.

INVESTICIONI PRIORITET 3: Povezivanje priobalnih regiona

Poboljšanje željezničkog pravca 2, koji povezuje glavne gradove Podgoricu i Tiranu, i dalje luku Drač. Preduzimanje ključnih koraka na završavanju Plavog auto-puta duž obale, od Hrvatske do Grčke; unapređenje obilaznice oko Budve.

INVESTICIONI PRIORITET 4: Obnovljiva energija

Proširenje hidroenergetskog sistema Piva u Crnoj Gori početkom izgradnje Hidroelektrane Komarnica.

INVESTICIONI PRIORITET 7: Upravljanje otpadom i otpadnim vodama

Uspostavljanje integriranih regionalnih sistema upravljanja otpadom paralelno sa zatvaranjem nepropisnih odlagališta otpada.

INVESTICIONI PRIORITET 8: Digitalna infrastruktura

Dalji razvoj i implementacija nacionalne širokopojasne infrastrukture – završetak realizacije najnaprednijih investicionih projekata do 2024. godine.

INVESTICIONI PRIORITET 9: Konkurentnost privatnog sektora

Povećati iznos granta i garantovati kapacitete za podršku privatnom sektoru i mobilisati pomoć za održivi ruralni razvoj.

Investicioni okvir za Zapadni Balkan (WBIF), koji uključuje i sopstvenu platformu privatnog sektora **Fond za razvoj preduzeća i inovacija Zapadnog Balkana (WB EDIF)**, okuplja partnere na Zapadnom Balkanu, bilateralne donatore i međunarodne finansijske institucije sa ciljem pružanja podrške rastu i pristupu regiona i pojedinačnih zemalja regiona Evropskoj uniji. Investicioni okvir za Zapadni Balkan osnovan je 2009. godine sa Evropskom unjom kao najvećim donatorom kroz instrument za prepristupnu pomoć (IPA).

Prepristupna pomoć (IPA II) obezbeđuje dodatna sredstva neposredno Crnoj Gori kroz bilateralne grantove za podršku projektima u oblasti saobraćaja, energetike, životne sredine, konkurenčnosti, inovacija i izgradnje kapaciteta.

	Grantovi WBIF 2009 - 2021	Bilateralni grantovi preko IPA II 2014 - 2021
Saobraćaj	131,1m€	13,5m€
Energetika	29,5m€	–
Životna sredina	32,8m€	18,8m€
Socijalna zaštita	1,4m€	37,7m€
Digitalna infrastruktura	0,5m€	–
Privredni sektor (uključujući poljoprivrednu)	Podrška prikazana u nastavku po stawkama	96,9m€
Ukupno	195,3m€	166,9m€

„Investicioni okvir za Zapadni Balkan, kao mješoviti finansijski instrument, nudi povoljne uslove za sprovođenje plana povezivanja i evropskog zelenog sporazuma, kako bi se Crna Gora povezala sa koridorima TEN-T i TEN-E.“

Ambasadora Ana-Kristina Popa
Šefica Delegacije EU u Crnoj Gori

WBIF I CRNA GORA

CRNA GORA I INVESTICIONI OKVIR ZA ZAPADNI BALKAN (WBIF)

Rezultati

	Podržana ulaganja u 100 km auto-puteva
	Podržana rehabilitacija 147 km željezničkih linija
	Nadograđeno 287 km dalekovoda
	Poboljšani sistemi vodosnabdijevanja/upravljanja otpadnim vodama za 490.000 stanovnika
	Bolje usluge u oblasti upravljanja čvrstim otpadom za 297.000 stanovnika
	Sistem prognoze i upozorenja na poplavu za 192.000 ljudi u slivu rijeke Save

Investicioni okvir za Zapadni Balkan u Crnoj Gori takođe podržava konkurenčnost i inovativnost privatnog sektora (uključujući poljoprivredu) kroz mješovite investicije (grantovi i krediti), preko sljedećih instrumenata:

WB EDIF • finansiranje malih i srednjih preduzeća	28,1m€
EFSE • investicije sa subvencionisanim kreditima	240,6m€
GGF • investicije sa subvencionisanim kreditima	4,3m€
REEP/REEP+ • finansiranje za privatni sektor	5,2m€
Ukupno	278,2m€

GRANTOVI WBIF

195,3m€Investicioni grantovi:
151,1m€Tehnička pomoć:
44,2m€

POTPIŠANO KREDITA

250m€PODRŠKA PRIVATNOM SEKTORU
278,2m€

PROCENJENA VREDNOST PROJEKATA

1,8mlrd€**20**

Podaci iz septembra 2021. godine

Pristup finansijskim sredstvima i konkurenčnosti za mala i srednja preduzeća

Fond za razvoj preduzeća i inovacija Zapadnog Balkana (WB EDIF)

Fond za razvoj preduzeća i inovacija Zapadnog Balkana (WB EDIF) pruža različite pristupe finansijskim sredstvima za mala i srednja preduzeća kroz niz finansijskih instrumenata, koje prati savjetodavna pomoć, kako bi se povećala spremnost malih i srednjih preduzeća za investicije.

Evropski fond za Jugoistočnu Evropu (EFSE)

Evropski fond za Jugoistočnu Evropu (EFSE) jača ekonomski razvoj kroz obezbeđivanje finansijskih sredstava posrednim kreditnim institucijama koje odobravaju pozajmice mikro i malim preduzećima, poljoprivrednicima, poljoprivrednim preduzećima i domaćinstvima.

Energetska efikasnost i obnovljivi izvori u privatnom sektoru

Fond za zeleni rast (GGF)

Fond za zeleni rast (GGF) finansira projekte obnovljive energije preko posredničkih kreditnih institucija koje odobravaju pozajmice za mala i srednja preduzeća i domaćinstva.

Regionalni program energetske efikasnosti (REEP/REEP Plus)

Regionalni program energetske efikasnosti (REEP/REEP Plus) obezbeđuje kombinaciju finansijskih instrumenata za opštine, mala i srednja preduzeća i domaćinstva za projekte održive energetske efikasnosti.

WBIF javnom sektoru • Mješovite investicije za velike infrastrukturne projekte

Istočni krak Panevropskog koridora: Crna Gora – Srbija R4 željeznička linija, dionica Bar – Vrbnica

Krak Panevropskog koridora na Zapadnom Balkanu, na pravcu 4, dugачak je oko 580 km (od Vršca u Srbiji/granice sa Rumunijom do Bara u Crnoj Gori). Dionica Bar-Vrbnica je glavna željeznička linija crnogorske željeznice, kojom se prevozi 20% ukupnog putničkog i 60% teretnog saobraćaja. Mnogi elementi na ovoj liniji skoro su na kraju svog ekonomskog vijeka. Sistem signalizacije je tehnički zastario, a većinu mostova bi trebalo sanirati. Radovi na sanaciji čeličnih mostova su započeli, i ove aktivnosti se finansiraju iz sredstava EIB-a, dok se sanacija betonskih mostova i tunela finansira iz sredstava WBIF-ovog granta. Projekat će ostvariti direktnu korist za 750.000 putnika koji na godišnjem nivou koriste ovaj pravac, a indirektnu korist će ostvariti šira ekonomija kroz omogućavanje trgovine, regionalne integracije i održivog rasta.

Grantovi EU: 69m€

Grantovi EU: 26,9m€

Kredit EIB-a: 34m€

Kredit KfW: 25m€; kredit EBRD: 60m€

Ukupna investicija: 244,3m€**Regionalne sanitарне deponije u Crnoj Gori**

Upravljanje otpadom u Crnoj Gori predstavlja značajan izazov zbog svoje složenosti i stepena negativnog uticaja na životnu sredinu. Neadekvatno odlažanje čvrstog otpada i nedostatak prakse reciklaže prepoznati su kao neki od najtežih problema u ovom sektoru. Investicioni okvir za Zapadni Balkan podržava dva projekta koja se odnose na deponije za otpad u Crnoj Gori. Ovi projekti će doprinijeti poboljšanju javnog zdravlja, zatim do poboljšanja kvaliteta vazduha, podzemnih i površinskih voda u susjednim okruženjima i održivim kapacitetima za upravljanje otpadom. Sve ove pogodnosti rezultirajuće boljim kvalitetom usluge i većim zadovoljstvom korisnika.

Grantovi EU: 1m€

Grantovi EU: 0,1m€

Kredit EIB: 2m€

Ukupna investicija: 30m€**Dom starih u Pljevljima**

Opština Pljevlja jedna je od najvećih, ali i od najsiromašnijih i najugroženijih u Crnoj Gori. Sesko stanovništvo najčešće čine starija lica (uključujući lica sa invaliditetom). Ta domaćinstva teško su pogodena siromaštvom, socijalnom isključenošću i izolacijom, naročito u zimskom periodu. Kako bi se ovaj problem ublažio, WBIF je obezbijedio pomoć u vidu granta za izgradnju novog doma za brigu o starijim licima u Pljevljima, koji obezbijede stalni boravak za 68 i dnevni boravak za još 30 lica. Projekat je na kraju prenesen na Regionalni stambeni program (RHP) i Nacionalnu IPA jedinicu.

Grantovi EU: 0,1m€

Ukupna investicija: 2,4m€

WBIF privatnom sektoru • Pristup finansijskim sredstvima i konkurentnosti, energetskoj efikasnosti i obnovljivim izvorima

wbedef.eu

Fond za razvoj preduzeća i inovacije Zapadnog Balkana

Cilj: Unapređenje kapaciteta i pristupa povoljnim sredstvima za kompanije na Zapadnom Balkanu.

Fond za razvoj preduzeća i inovacija Zapadnog Balkana (WB EDIF) je platforma, koju vodi EU, za razvoj privatnog sektora na Zapadnom Balkanu. Ona ujedinjuje ključne zainteresovane strane, uključujući vlade država Zapadnog Balkana, međunarodne finansijske institucije, regionalne organizacije i bilateralne donatore sa ciljem zajedničkog povlačenja iiskorišćenja finansijskih sredstava i stručnosti. Fond za razvoj preduzeća i inovacija Zapadnog Balkana (WB EDIF) omogućava raznolik pristup finansijskim sredstvima za mala i srednja preduzeća kroz niz finansijskih instrumenata (npr. garancija, dionica i kredita). Sve ovo prate savjetodavne usluge kako bi se povećala spremnost malih i srednjih preduzeća za investicije i podržale reforme politike u regionu.

28,1m€ za finansiranje malih i srednjih preduzeća

943 malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori prima podršku

2 investicije kroz dionice (0,43m€)

3,1m€ tehničke i savjetodavne pomoći za mala i srednja preduzeća

Fond za zeleni rast°

Cilj: Podrška regionalnim mjerama za smanjenje potrošnje energije i emisija CO₂ za 20%.

Iste strukture kao i EFSE, Fond za zeleni rast (GGF) finansira projekte obnovljive energije. Posredničke kreditne institucije odobravaju pozajmice mikro i malim preduzećima i domaćinstvima. Fond je naročito fokusiran na investicije u oblasti energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije. Služba za tehničku pomoć pruža podršku malim i srednjim preduzećima u pripremi investicionih projekata i izgrađuje kapacitete posredničkih kreditnih institucija. Pokretači Fonda za zeleni rast su Evropska investiciona banka (EIB) i njemačka razvojna banka KfW.

4,3m € investicija kroz potkategorije kredita

1.804 kredita iz potkategorija

Godišnje uštede od 9.095 MWh primarne energije

Godišnje smanjenje emisija CO₂ od 2.874 t

*Broj i iznosi kredita od početka

wb-leep.org

REEP/REEP Plus
Regionalni program energetske efikasnosti za Zapadni Balkan°

Cilj: Formiranje održivog tržišta energetske efikasnosti na Zapadnom Balkanu.

Regionalni program energetske efikasnosti za Zapadni Balkan (REEP/REEP Plus) obezbeđuje kombinaciju finansijskih instrumenata, tehničke pomoći i političkog dijaloga u cilju prevaziđanja prepreka na tržištu i stimulisanja dugoročnog tržišnog rasta. Program, koji sprovode Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD), Sekretarijat Energetske zajednice i KfW, uz podršku EU i ostalih bilateralnih donatora, pruža podršku unapređenju regulatornog okruženja za investicije u energetsku efikasnost, održivu i obnovljivu energiju. Program takođe omogućava pristup finansijskim sredstvima opštinama, malim i srednjim preduzećima i domaćinstvima.

efse.lu

Evropski fond za Jugoistočnu Evropu°

Cilj: Obezbeđivanje održivog finansiranja mikro i malih preduzeća i porodica sa niskim primanjima.

Evropski fond za Jugoistočnu Evropu (EFSE) je javno-pravni fond kojeg podržava Evropska unija, a koji se bavi jačanjem ekonomskog razvoja kroz obezbeđivanje finansijskih sredstava posredničkim kreditnim institucijama koje odobravaju pozajmice za mala i srednja preduzeća, uključujući poljoprivredne i poljoprivredna preduzeća i domaćinstva. Njegov razvojni fond pruža tehničku pomoć u izgradnji kapaciteta preduzetničkih ekosistema (npr. preduzetnika, finansijskih institucija, javnih ustanova). Pokretač ovog fonda i vođa investitor je KfW.

240,6m€ investicija kroz potkategorije kredita

Obezbijedeno 39.136 kredita iz potkategorija

Podržano 41 projekata sa savjetodavnim ulogom

*Broj i iznosi kredita od početka

€1m za finansiranje stambenog sektora (GEFF)

€4,2m za direktno finansiranje privatnog sektora

Poboljšana energetska efikasnost

**Regionalni rezultati

Amplitudo je vodeći digitalni inovator u Crnoj Gori, specijalizovan za razvoj softvera i marketing. Tokom pandemije COVID-19, kompanija i Ministarstvo obrazovanja razvili su mrežnu platformu za učenje kako bi učenici mogli da prate nastavu od kuće. Prethodni projekti poslovnog savjetovanja koje su podržavali EU i Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) (preko WB EDIF) pomogli su kompaniji da se izbori sa svim, od strategije do kontrole kvalitete.